

Ekim 2022

İktisadi Araştırmalar Bölümü

Alper Gürler
Bölüm Müdürü
alper.gurler@isbank.com.tr

H. Erhan Gül
Birim Müdürü
erhan.gul@isbank.com.tr

Dilek Sarsın Kaya
Müdür Yardımcısı
dilek.kaya@isbank.com.tr

İlker Şahin
Uzman
ilker.sahin@isbank.com.tr

Ahmet Berat Ocak
Uzman Yardımcısı
berat.ocak@isbank.com.tr

Küresel Ekonomi

Gelişmiş ülke merkez bankaları Eylül ayı toplantılarında sıkılaştırma adımlarını sürdürdü. Fed ve ECB politika faizinde 75 baz puan artırıma giderken, yapılan açıklamalar enflasyonla mücadele adına para politikasındaki sıkı duruşun sürdürüleceğine işaret etti.

ABD’de enflasyon göstergeleri Ağustos ayında yüksek bazın etkisiyle iyileşme kaydetti. Eylül ayına ilişkin öncü veriler ekonomik aktivitedeki ılımlı seyrin sürdüğünü gösterdi.

Euro Alanı’nda açıklanan PMI verileri Eylül’de ekonomik aktivitedeki yavaşlamanın belirginleştiğine işaret etti. Bölgede Eylül ayında yıllık TÜFE enflasyonu %10 ile rekor tazeledi.

Çin’de Ağustos ayına ilişkin perakende satışlar ve sanayi üretimi verileri nispeten olumlu bir tablo çizdi. Dış ticaret göstergeleri ise küresel talepteki yavaşlama paralelinde zayıf bir performans sergiledi.

OECD küresel büyüme tahminini 2022 yılı için değiştirmeyerek %3 düzeyinde tutarken, 2023 yılı tahminini %2,8’den %2,2’ye indirdi.

Eylül ayında ABD dolarındaki güçlenmeye bağlı olarak altın fiyatları gerilerken, petrol fiyatları da makroekonomik görünümdeki zayıflığın etkisiyle aşağı yönlü bir seyir izledi.

Türkiye Ekonomisi

Temmuz ayında mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış sanayi üretimi endeksi bir önceki aya kıyasla %6,2 oranında geriledi. Diğer taraftan, takvim etkilerinden arındırılmış sanayi üretimi Temmuz’da yıllık bazda %2,4 ile iki yıldan uzun sürenin en yavaş artışını kaydetti.

İmalat PMI Eylül’de 46,9 düzeyinde gerçekleşerek sektördeki daralmanın yedinci aya taşındığını gösterdi. Endeksin alt kalemlerinden istihdamın Eylül’de iki yıldan uzun sürenin ardından azalması dikkat çekti.

Mevsim etkilerinden arındırılmış verilere göre Temmuz ayında gerek işgücü gerekse istihdamda kayıp yaşandı. Böylece, mevsimsellikten arındırılmış işsizlik oranı Temmuz’da %10,1 seviyesine geriledi.

Temmuz ayında cari açık 4 milyar USD oldu. Artış eğilimini sürdüren 12 aylık kümülatif cari açık da 36,6 milyar USD düzeyine ulaştı.

Merkezi yönetim bütçesi Ağustos ayında 3,6 milyar TL fazla verdi. Böylece, yılın ilk 8 ayında bütçe fazlası 33,1 milyar TL oldu. Eylül ayı başında açıklanan Orta Vadeli Program yıl geneli için 461 milyar TL bütçe açığı öngörüyor.

Eylül’de yıllık enflasyon TÜFE’de %83,45’e, Yi-ÜFE’de %151,5’e yükseldi.

TCMB, Ağustos’un ardından Eylül ayında da politika faizini 100 baz puan indirdi.

Yurt içinde hisse senedi piyasalarında yaşanan yüksek oynaklık Eylül ayı boyunca yakından izlendi.

Küresel Ekonomi	2
Türkiye Ekonomisi	4
Finansal Piyasalar ve TCMB	9
Bankacılık Sektörü	10
Genel Değerlendirme	11
Grafikler	12
Özet Tablolar	14

Küresel Ekonomi

Gelişmiş ülke merkez bankaları para politikasında sıkılaştırma adımlarını sürdürdü.

Eylül ayında küresel piyasalarda merkez bankalarının kararları gündemde yer almaya devam etti. Avrupa Merkez Bankası (ECB) 8 Eylül'de gerçekleştirdiği toplantısında politika faiz oranlarında 75 baz puanlık artış kararı aldı. Buna göre, ana refinansman oranı %1,25'e, marjinal borç verme imkanı %1,50'ye, mevduat faiz oranı da %0,75 seviyesine yükseltildi. Bankanın karar metninde verilere bağlı olarak faiz artırımlarına devam edileceği belirtildi. Metinde ayrıca, önümüzdeki döneme ilişkin olarak büyüme üzerinde aşağı, enflasyon üzerinde ise yukarı yönlü risklerin ağırlık kazandığı vurgulandı. Euro Alanı ekonomisine ilişkin büyüme tahmini 2022 yılı için %3,1 olarak yukarı yönlü güncellenirken; 2023 ve 2024 yıllarına ait tahminler de sırasıyla %0,9 ve %1,9'a indirildi. Yıllık enflasyon tahminleri 2022 için %6,8'den %8,1'e, 2023 için %3,5'ten %5,5'e, 2024 için de %2,1'den %2,3'e yükseltildi.

ABD Ekonomisine İlişkin Fed Tahminleri (Eylül 2022)

	2022	2023	2024	Uzun Vade
GSYH Büyümesi	0,2	1,2	1,7	1,8
Haziran projeksiyonu	1,7	1,7	1,9	1,8
İşsizlik Oranı	3,8	4,4	4,4	4,0
Haziran projeksiyonu	3,7	3,9	4,1	4,0
PCE*	5,4	2,8	2,3	2,0
Haziran projeksiyonu	5,2	2,6	2,2	2,0
Çekirdek PCE*	4,5	3,1	2,3	
Haziran projeksiyonu	4,3	2,7	2,3	
Fed Politika Faizi	4,4	4,6	3,9	2,5
Haziran projeksiyonu	3,4	3,8	3,4	2,5

(*) Kişisel tüketim harcamaları enflasyonu

Fed, 21 Eylül'de sonra eren toplantısında politika faiz oranını piyasa beklentileri paralelinde 75 baz puan artırarak %3,00-%3,25 aralığına yükseltti. Böylece Fed, art arda üçüncü 75 baz puanlık faiz artırımını gerçekleştirmiş oldu. Toplantı sonrasında yayımlanan tahminlerde Fed üyelerinin 2022 sonunda politika faizi medyan öngörüsünün %4,4 düzeyine yükselmesi Fed'in önümüzdeki iki toplantısında politika faizini en az 125 baz puan daha arttırabileceğine işaret etti. Jerome Powell toplantı sonrasında yaptığı konuşmada üyelerin yüksek politika faiz oranı öngörülerine atıfta bulunarak, bu durumun Fed'in enflasyonla mücadelede ne kadar kararlı olduğunu yansıttığını ifade etti.

Politika faiz oranını 50 baz puan artışla %2,25 düzeyine yükselten İngiltere Merkez Bankası da ekonominin resesyona girdiğine yönelik göstergelere rağmen enflasyonla mücadelede "güçlü ve gerektiği şekilde" politika araçlarını kullanmaya devam edeceğini belirtti.

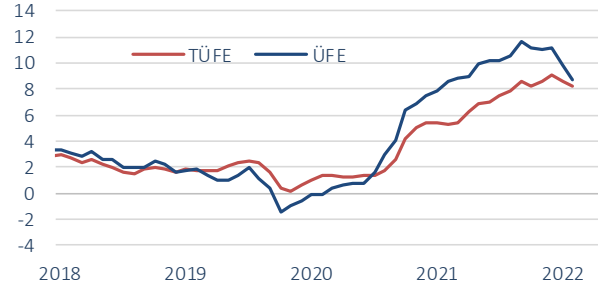
ABD'de yıllık TÜFE enflasyonu Ağustos'ta baz etkisiyle geriledi.

ABD'de tüketici fiyatları Ağustos'ta düşüş beklentilerine karşılık aylık bazda %0,1 ile sınırlı oranda yükseldi. Bu

dönemde enerji ve gıda fiyatları hariç hesaplanan çekirdek TÜFE aylık bazda %0,6 ile beklentilerin oldukça üzerinde arttı. Yıllık TÜFE enflasyonu ise baz etkisi nedeniyle %8,3 değerini alarak son dört ayın en düşük seviyesine geriledi. Aynı dönemde yıllık ÜFE enflasyonu da %8,7 ile son on ayın en düşük düzeyinde gerçekleşti. Enflasyon beklentilerinde de bir miktar iyileşme gözlenirken, bu durum Michigan tüketici güven endeksinin 58,6 ile son 5 ayın en yüksek düzeyine yükselmesinde etkili oldu.

ABD Enflasyon Göstergeleri

(yıllık % değişim)

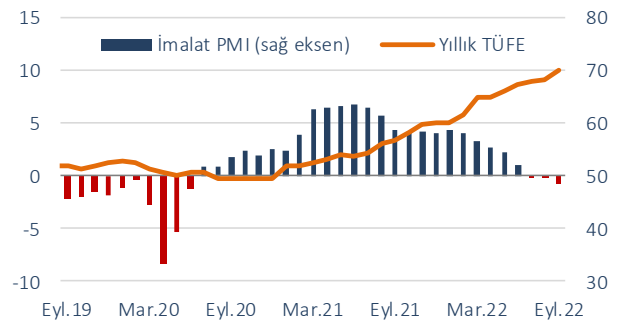

ABD'de Eylül ayına ilişkin öncü göstergeler imalat sanayiinde büyümenin devam ettiğine, hizmetler sektörü faaliyetlerindeki daralmanın ise ivme kaybettiğine işaret etti. Bu dönemde, imalat sanayii PMI 52 ile piyasa beklentilerinin üzerinde gerçekleşti. Ağustos ayında 43,7 seviyesinde bulunan hizmetler PMI verisi ise Eylül'de 49,2 düzeyine yükseldi. 24 Eylül haftasında işsizlik maaşına başvuranların sayısı 193 bin kişi ile son beş ayın en düşük seviyesinde gerçekleşti.

Euro Alanı'nda bileşik PMI son 20 ayın en düşük düzeyine indi.

Euro Alanı'nda açıklanan PMI verileri Eylül'de ekonomik aktivitedeki yavaşlamanın belirginleştiğine işaret etti. Bu dönemde bölgede imalat PMI 48,4 ile Haziran 2020'den bu yana en düşük değerini alırken, hizmetler PMI da Ağustos'a göre 0,9 puan gerileyerek 48,9 seviyesinde gerçekleşti. Böylece bölgede bileşik PMI Eylül'de 48,2 ile son 20 ayın en düşük düzeyine indi. Bu gelişmede yüksek enflasyon ve resesyona endişelerinin tüketici talebi üzerindeki sınırlayıcı etkisinin belirleyici olduğu değerlendirilirken, yüksek enerji fiyatları ekonomik faaliyet üzerinde aşağı yönlü baskı oluşturmayı sürdürdü.

Euro Alanı'nda Yıllık Enflasyon ve PMI

Kaynak: Fed, Datastream

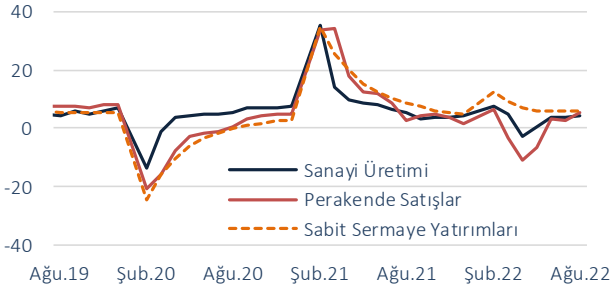
Küresel Ekonomi

Öte yandan, Eylül ayı içinde başta Almanya ve İngiltere olmak üzere Avrupa ülkelerinde hanehalkı ve şirketleri yüksek enerji faturalarından korumak adına çeşitli destek paketleri açıklandı.

Bölgede Eylül ayında öncü verilere göre yıllık TÜFE enflasyonu %10 ile yeni rekor düzeyine ulaştı. Bu dönemde enflasyondaki artışta enerji ve işlenmemiş gıda fiyatlarındaki yüksek artışların payı öne çıktı. Bununla birlikte, hizmetler ve sınai mallardaki fiyat artışlarının enflasyonun genele yayılmaya devam ettiğine işaret etmesi ECB'nin para politikasında sıkılaştırma adımlarını hızlandıracağına yönelik beklentileri güçlendiriyor.

Çin'de yıllık ÜFE enflasyonu 18 ayın en düşük seviyesinde...

Son aylarda karantina önlemleri, küresel talepteki zayıflama ve konut piyasasındaki bozulmaların etkisi altında kalan Çin'de ekonomik aktivite Ağustos ayında nispeten olumlu bir tablo çizdi. Bu dönemde sanayi üretimi, "sıfır covid" politikası paralelinde gerçekleşen üretim kesintilerine rağmen yıllık bazda %4,2 ile beklentilerin üzerinde genişledi. Perakende satışlar da yıllık bazda %5,4 ile %3,5'lik artış tahminlerinin üzerinde gerçekleşti. Bununla birlikte, enflasyonist ortamın küresel talebi baskılamaya devam etmesi ülkenin dış ticaretini olumsuz etkilemeye devam etti. Ağustos ayında ihracat yıllık bazda %7,1 ile %12,8'lik piyasa beklentilerinin altında, ithalat da %0,3 ile oldukça zayıf bir artış sergiledi. Ağırlıklı olarak ihracata yönelik üretim gerçekleştiren özel işletmelerin faaliyetlerini içeren Caixin imalat PMI Eylül'de 48,1 düzeyine gerilerken, KİT'lerin faaliyetlerine dair bilgi veren NBS imalat PMI 50,1 ile eşik değerini hemen üzerinde gerçekleştirdi. Hizmetler PMI ise karantina önlemlerinin etkisiyle aylık bazda 2 puan azalışla Eylül'de 50,6 düzeyine geriledi.

Çin'de Ekonomik Aktivite
(yıllık % değişim)

Çin'de Ağustos'ta tüketici fiyatları yıllık bazda %2,5 ile beklentilerin altında yükselirken, üretici fiyatları %2,3 ile son 18 ayın en yavaş artışını kaydetti. Söz konusu gelişmede karantina önlemlerinin talebi baskılaması ve emtia fiyatlarındaki gerileme etkili oldu.

OECD küresel büyüme tahminlerini aşağı yönlü revize etti.

OECD Eylül ayında yayımlanan Ara Dönem Ekonomik Değerlendirme Raporu'nda, küresel iktisadi faaliyetin Mayıs ayı tahminlerine kıyasla ivme kaybettiğini belirtti. Kuruluş, küresel ekonomik büyüme tahminini 2022 yılı için %3 seviyesinde tutarken, 2023 yılı için %2,8'den %2,2'ye düşürdü. Raporunda, Rusya-Ukrayna savaşının

etkisiyle enerji arzındaki düşüşün Avrupa Birliği için çok daha "yıkıcı" olduğu ifade edilerek bölgenin en büyük ekonomisi Almanya için 2022 ve 2023 yılı büyüme tahminlerinde aşağı yönlü revizyonlar yapıldı. Raporunda küresel enflasyonun önümüzdeki dönemde hız kesmekle birlikte yüksek seyrini sürdüreceği vurgulandı. Öte yandan OECD, Türkiye ekonomisi için 2022 yılı büyüme tahmini %3,7'den %5,4'e yükseltirken, %3 düzeyindeki 2023 yılı tahmininde değişikliğe gitmedi.

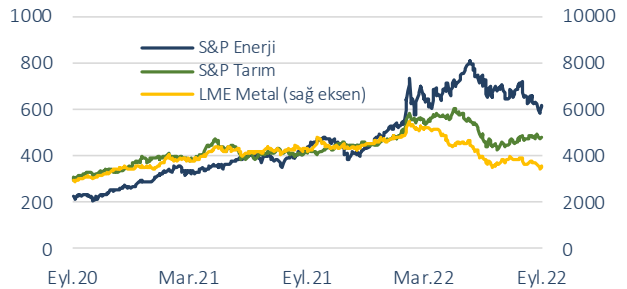
OECD Tahminleri

	Eylül Tahminleri (%)		Haziran Tahminlerinden Farkı (% puan)	
	2022	2023	2022	2023
Dünya	3,0	2,2	0,0	-0,6
ABD	1,5	0,5	-1,0	-0,7
Euro Alanı	3,1	0,3	0,5	-1,3
Almanya	1,2	-0,7	-0,7	-2,4
Japonya	1,6	1,4	-0,1	-0,4
İngiltere	3,4	0,0	-0,2	0,0
Çin	3,2	4,7	-1,2	-0,2
Rusya	-5,5	-4,5	4,5	-0,4
Türkiye	5,4	3,0	1,7	0,0

Emtia piyasaları...

Eylül ayında emtia fiyatları küresel talepteki yavaşlama paralelinde genel olarak aşağı yönlü bir seyir izledi. Ay içinde 84 USD düzeyinin altına gerileyerek Ocak ayından bu yana en düşük seviyesine düşen Brent türü ham petrolün varil fiyatı, ayın son haftasında "lan Kasırgası"nın arz yönlü endişeleri pekiştirmesinin etkisiyle hafif yükseliş kaydetti. OPEC+ ülkelerinin piyasada istikrarı sağlamak amacıyla Ekim ayı toplantısında beklentilerden daha yüksek bir üretim kesintisine gidebileceği yönündeki haberler de petrol fiyatlarının Ekim ayına hızlı yükselişe başlamasına neden oldu. LME metal fiyatları endeksi Eylül'de aylık bazda %4,9 gerilerken, kalay fiyatlarındaki yükselişin endeksteeki azalışı sınırladığı görüldü. Mart ayında arza ilişkin endişelerle hızlı artış sergiledikten sonra gerileme eğilimine giren tahıl ve bitkisel yağ fiyatları da Eylül'de aylık bazda %6 düştü.

Küresel Emtia Endeksleri

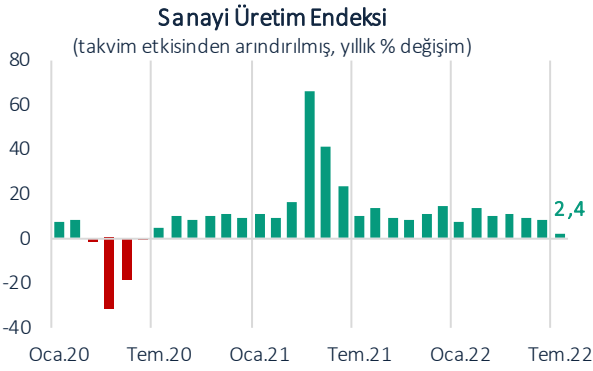
Fed'in faiz artırımlarını sürdürmesi DXY endeksini Eylül'ün son haftasında yaklaşık 20 yılın en yüksek seviyelerine taşıdı. Bu çerçevede ay genelinde baskı altında kalan altın fiyatları Ağustos sonuna göre %3 azalarak Eylül ayını 1.660 USD/ons düzeyinde tamamladı.

Türkiye Ekonomisi - Arz ve Talep Göstergeleri

Sanayi üretimi Temmuz'da aylık bazda %6,2 oranında daraldı.

Temmuz ayında mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış sanayi üretim endeksi aylık bazda %6,2 ile Nisan 2020'den bu yana en hızlı düşüşünü kaydetti. İmalat sanayii altında faaliyet gösteren 24 sektörün 22'sinde üretimin aylık bazda azalması üretim kaybının genele yayıldığına işaret etti. Bu dönemde tekstil, hazır giyim ve ana metal sektörlerinin üretimindeki gerileme dikkat çekti. Fiyat gelişmelerine bağlı olarak alım gücündeki kaybın da etkisiyle dayanıklı ve dayanıksız tüketim mallarında aylık üretim düşüşü sırasıyla %8 ve %7,2 ile yüksek düzeylerde gerçekleşti.

Sanayi üretimindeki yıllık değişim incelendiğinde ise takvim etkisinden arındırılmış endeksin Temmuz'da yıllık bazda %2,4 oranında genişleyerek Haziran 2020'den bu yana en zayıf performansını sergilediği görüldü. Ayrıca, bu dönemde sabit fiyatlarla perakende satış hacminin yıllık bazda %2 ile yaklaşık son iki yılın en yavaş artışını kaydetmesi bu dönemde talebin de zayıfladığına işaret etti.

İmalat PMI sektörteki daralmanın Eylül'de de sürdüğüne işaret etti.

Eylül ayında imalat sanayii PMI Ağustos ayına kıyasla 0,5 puanlık azalışla 46,9'a geriledi. Böylece endeks 50 eşik değerinin altındaki seyrini sürdürerek sektördeki daralmanın üst üste 7. aya taşındığına işaret etti. Endeksin alt kalemlerine göre, üretim, yeni siparişler ve satın alma faaliyetlerindeki gerileme devam etti. Ayrıca, firmaların Haziran 2020'den bu yana ilk defa istihdamda azaltmaya gitmeleri dikkat çekti. Ayrıca, Eylül ayında nihai ürün fiyatlarındaki artışın hız kazandığı görüldü.

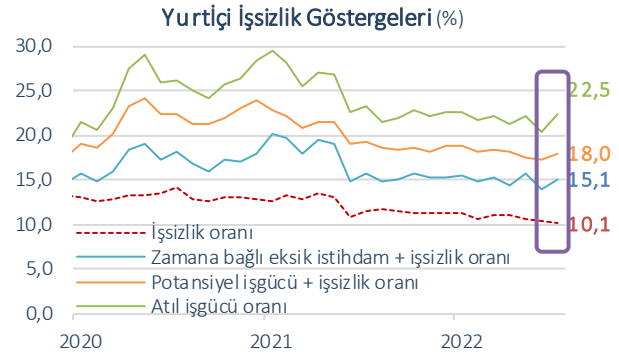
Eylül ayında ekonomik güven endeksi yatay kaldı.

Eylül ayında reel kesim güven endeksi dışındaki tüm güven endeksleri mevcut döneme ilişkin olumsuz değerlendirmelere karşılık gelecek dönem beklentilerindeki iyileşme paralelinde yükseliş kaydetti. Bu dönemde mevsim etkilerinden arındırılmış tüketici güven endeksi aylık bazda 0,2 puan yükselerek 72,4 oldu. Gelecek 12 aylık döneme ilişkin genel ekonomik durum beklentisi ile dayanıklı tüketim mallarına harcama yapma düşüncesindeki iyileşme tüketici güven endeksini yukarı

taşıırken, hanenin maddi durumuna ilişkin mevcut ve gelecek döneme yönelik değerlendirmelerin kötüleşmesi endeksteki yükselişi sınırlandırdı. Mevsim etkilerinden arındırılmış güven endeksleri Eylül'de aylık bazda hizmet sektöründe %1,7, perakende ticaret sektöründe %2,7 ve inşaat sektöründe %2,1 arttı. Diğer taraftan, aynı dönemde mevsim etkilerinden arındırılmış reel kesim güven endeksi aylık bazda 1,2 puan azalışla 100,2 düzeyine geriledi. Böylece, yurt içinde ekonomik güven endeksi Eylül ayında değişim kaydetmeyerek Ağustos ayına kıyasla yatay bir görünüm sergiledi.

Temmuz ayında istihdam 148 bin kişi azaldı.

TÜİK tarafından açıklanan mevsim etkilerinden arındırılmış verilere göre, Temmuz ayında 15 ve daha yukarı yaştaki işgücü 262 bin kişi azalarak 34,1 milyona indi. Bu dönemde, istihdam edilen kişi sayısı 148 bin kişilik düşüşle 30,6 milyona gerilerken, işgücündeki gerilemenin etkisiyle işsiz sayısı da 113 bin kişilik azalışla 3,4 milyona indi. Böylece, mevsim etkilerinden arındırılmış işsizlik oranı bir önceki aya kıyasla 0,3 puan gerileyerek %10,1'e indi. Aynı dönemde tamamlayıcı işgücü göstergelerinden zamana bağlı eksik istihdam, potansiyel işgücü ve işsizlerden oluşan atıl işgücü oranı bir önceki aya göre 2 puan artarak %22,5 oldu.

Konut satışları Ağustos'ta yıllık bazda %12,7 azaldı.

Türkiye genelinde konut satışları Ağustos ayında yıllık bazda %12,7 azalarak 123,5 bin adede geriledi. Bu dönemde ilk defa satılan konut sayısı yıllık bazda %8,5'lik düşüşle 39 bin olurken, ikinci el konut satışları yıllık bazda %14,5 gerileyerek 84,5 bin oldu. Önceki dönemlerden farklı olarak Ağustos ayında yabancılara yapılan konut satışları yıllık bazda %10,1 oranında düşüş kaydetti. Yılın ilk 8 ayında konut satışları bir önceki yılın aynı dönemine göre %17,7 artarken, satışların %70,7'sini ikinci el konutlar oluşturdu. TCMB tarafından açıklanan konut fiyat endeksi, Temmuz'da aylık bazda %8, yıllık bazda %173,8 oranında yükseldi. Endeksteki reel artış bu dönemde yıllık bazda %52,6 düzeyinde gerçekleşti.

Türkiye Ekonomisi - Dış Ticaret ve Ödemeler Dengesi

Dış ticaret açığı Temmuz'da yıllık bazda %147 genişledi.

TÜİK verilerine göre Temmuz ayında ihracat yıllık bazda %13,4 artarak 18,6 milyar USD, ithalat %41,4 yükselerek 29,2 milyar USD düzeyinde gerçekleşti. Bu dönemde enerji ve emtia fiyatlarındaki yüksek seyir paralelinde dış ticaret açığı yıllık bazda %147 genişlerken, yılın ilk yedi ayında da geçen yılın aynı dönemine kıyasla %143,7 artarak 62,2 milyar USD'ye ulaştı. Ocak-Temmuz 2021'de %82,6 düzeyinde bulunan ihracatın ithalatı karşılama oranı, 2022 yılının aynı döneminde %69,9'a geriledi.

Temmuz ayında cari açık 4 milyar USD oldu.

Temmuz ayında cari açık geçtiğimiz yılın aynı ayına kıyasla 3,7 milyar USD genişleyerek 4 milyar USD oldu. Reuters anketine göre bu dönemde cari açığın 3,6 milyar USD olacağı tahmin ediliyordu. Net parasal olmayan altın ve enerji ithalatı cari açığın genişlemesinde belirleyici olmayı sürdürdü. Ödemeler dengesi verilerine göre Temmuz ayında 9,3 milyar USD tutarında dış ticaret açığı verilirken, bunun 6,1 milyar USD'si net enerji ithalatından, 1,7 milyar USD'si de net parasal olmayan altın ithalatından kaynaklandı. Diğer taraftan, önceki aylara paralel biçimde taşımacılık ve turizm gelirlerindeki olumlu seyir cari işlemler açığındaki artışı belirgin biçimde sınırlandırdı. Temmuz ayında söz konusu iki kalemden net 6,3 milyar USD gelir kaydedildi.

12 aylık kümülatif cari açık Temmuz ayında 36,6 milyar USD ile son 1,5 yılın en yükseğine ulaştı. Net enerji ve altın ithalatı hariç tutulduğunda ise 12 aylık kümülatif cari fazla Temmuz ayında 40 milyar USD düzeyini aştı.

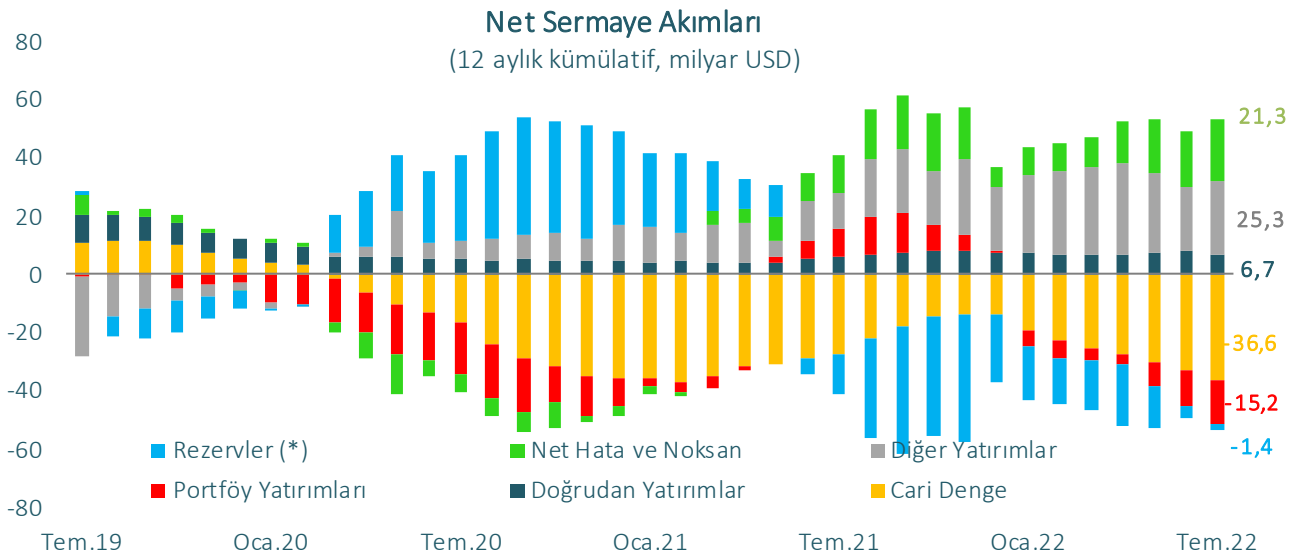
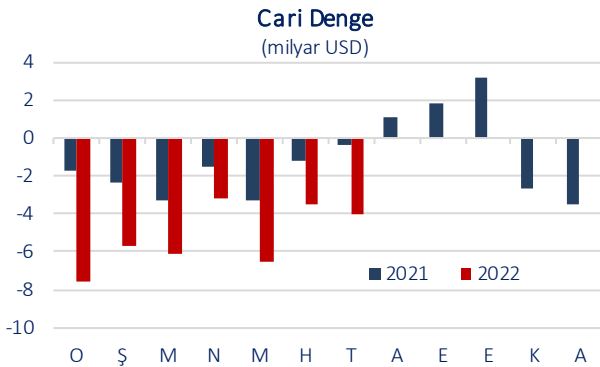
Doğrudan yatırımlarda zayıf seyir...

Temmuz ayında doğrudan yatırımlardan kaynaklanan net sermaye girişi oldukça zayıf bir performans sergiledi. Bu dönemde, doğrudan yatırımlar yıllık bazda %79,4 düşüyle 252 milyon USD seviyesine geriledi. Yurt dışı yerleşiklerin net sermaye yatırımları 387 milyon USD düzeyinde gerçekleşirken, net gayrimenkul yatırımları 306 milyon USD ile son 14 ayın en düşük düzeyine indi. Ocak-Temmuz döneminde net doğrudan yatırımlar yıllık bazda %17,6 daralarak 3,2 milyar USD oldu. Yılın ilk 7 ayı itibarıyla gıda sektörüne yönelik yatırımların yıllık bazda %339 artması dikkat çekti.

Diğer yatırımlarda 3,4 milyar USD net sermaye girişi...

Temmuz'da portföy yatırımlarından 631 milyon USD net sermaye çıkışı oldu. Bu dönemde, yurt dışı yerleşiklerin hisse senedi ve DİBS piyasalarından sırasıyla 222 milyon USD ve 173 milyon USD net satış yaptığı görüldü. Ocak-Temmuz dönemi itibarıyla portföy yatırımları kaleminden 12,1 milyar USD sermaye çıkışı kaydedildi.

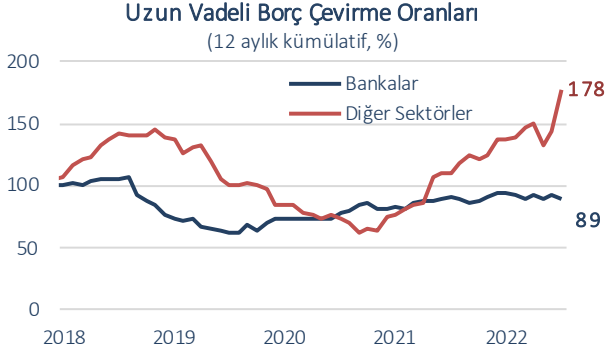
Diğer yatırımlardan kaynaklanan net sermaye girişleri Temmuz ayında 3,4 milyar USD seviyesine ulaştı. Bu dönemde, yurt içi bankaların yurt dışındaki muhabetlerinde tuttukları efektif ve mevduat 983 milyon USD artarken, yurt dışı bankaların yurt içindeki muhabetlerinde tuttukları efektif ve mevduat toplamda 698 milyon USD yükseliş kaydetti. Ayrıca bu dönemde yurt dışı yerleşik kişilerin yurt içi bankalarda tuttuğu efektif ve mevduatın 1 milyar USD tutarında artış kaydetmesi de öne çıktı. Temmuz ayında, bankalar yurt dışından kullandıkları kredilerde toplamda 801 milyon USD net geri ödeme gerçekleştirirken, diğer sektörler 3,5 milyar USD net kullanım gerçekleştirdi.

Kaynak: Datastream, TCMB, TÜİK

Türkiye Ekonomisi - Dış Ticaret ve Ödemeler Dengesi

Böylece, Temmuz'da 12 aylık kümülatif uzun vadeli borç çevirme oranı bankacılık sektöründe %89, diğer sektörlerde %178 oldu.

Rezerv varlıklar Temmuz'da 4,4 milyar USD artış kaydetti.

Temmuz ayında rezerv varlıklar 4,4 milyar USD yükseldi. Böylece, yılbaşından bu yana rezerv varlıklardaki azalış 7,9 milyar USD seviyesine geriledi. Net hata ve noksan kaleminde Temmuz ayında 5,5 milyar USD tutarında sermaye girişi kaydedilirken, yılın ilk 7 ayında kaydedilen sermaye girişi 24,3 milyar USD düzeyine ulaştı.

Beklentiler...

Küresel ekonomik aktivitedeki ivme kaybı yukarı yönlü baskıları bir miktar sınırlandırıyor olsa da, enerji fiyatları arza ilişkin giderek artan endişelerin etkisiyle yüksek seyrini sürdürüyor. Bu çerçevede, TÜİK'in açıkladığı verilere göre, dış ticaret açığındaki hızlı genişleme Ağustos ayında da devam etti. Bu dönemde ihracat hacmindeki yıllık bazda %13,1 oranındaki artışa karşılık, ithalat hacmi %40,4 yükseliş kaydetti. Böylece Ağustos'ta yıllık bazda %160 oranında genişleyerek 11,2 milyar USD düzeyinde gerçekleşen dış ticaret açığı, Ocak-Ağustos döneminde de geçtiğimiz yılın aynı dönemine kıyasla %146,3 artışla 73,4 milyar USD'ye ulaştı.

Önümüzdeki dönemde enerji fiyatlarının yanı sıra ana ihracat pazarımız olan AB ülkelerinde iktisadi faaliyetin ve EUR/USD paritesinin seyri de cari denge görünümü açısından yakından izlenmeye devam edilecek. Öte yandan, jeopolitik gelişmelere rağmen turizm gelirlerinde beklentilerden daha olumlu kaydedilen performansın, Avrupa ülkelerindeki enerji krizi nedeniyle kış aylarında da devam etmesinin cari dengeyi bir miktar desteklemesini bekliyoruz.

Ödemeler Dengesi

(milyon USD)

	Temmuz 2022	Ocak - Temmuz 2021	Ocak - Temmuz 2022	% Değişim	12 Aylık Kümülatif
Cari İşlemler Dengesi	-4.010	-13.677	-36.672	168,1	-36.585
Dış Ticaret Dengesi	-9.308	-16.565	-50.367	204,1	-63.089
Hizmetler Dengesi	5.778	9.534	20.163	111,5	37.301
Seyahat (net)	4.090	6.599	14.400	118,2	26.978
Birincil Gelir Dengesi	-559	-7.431	-5.984	-19,5	-10.585
İkincil Gelir Dengesi	79	785	-484	-	-212
Sermaye Hesabı	-17	-38	-31	-18,4	-57
Finans Hesabı	1.446	-3.507	-12.356	252,3	-15.368
Doğrudan Yatırımlar (net)	-252	-3.880	-3.197	-17,6	-6.710
Portföy Yatırımları (net)	631	-3.886	12.066	-	15.156
Net Varlık Edinimi	207	-365	4.421	-	7.046
Net Yükümlülük Oluşumu	-424	3.521	-7.645	-	-8.110
Hisse Senetleri	-222	-1.901	-3.580	88,3	-3.113
Borç Senetleri	-202	5.422	-4.065	-	-4.997
Diğer Yatırımlar (net)	-3.356	-9.705	-13.300	37,0	-25.255
Efektif ve Mevduatlar	-1.284	-7.683	-11.326	47,4	-13.087
Net Varlık Edinimi	867	3.604	4.857	34,8	6.476
Net Yükümlülük Oluşumu	2.151	11.287	16.183	43,4	19.563
Merkez Bankası	457	4.699	4.434	-5,6	4.483
Bankalar	1.694	6.588	11.749	78,3	15.080
Yurt Dışı Bankalar	698	5.059	8.443	66,9	12.690
Yabancı Para	411	3.922	5.131	30,8	9.026
Türk Lirası	287	1.137	3.312	191,3	3.664
Yurt Dışı Kişiler	996	1.529	3.306	116,2	2.390
Krediler	-2.432	-471	-2.604	452,9	-2.709
Net Varlık Edinimi	295	1.884	958	-49,2	1.335
Net Yükümlülük Oluşumu	2.727	2.355	3.562	51,3	4.044
Bankacılık Sektörü	-801	-906	-2.710	199,1	-5.336
Bankacılık Dışı Sektörler	3.525	3.288	5.942	80,7	9.260
Ticari Krediler	367	-1.539	660	-	-3.095
Diğer Varlıklar ve Yükümlülükler	-7	-12	-30	150,0	-26
Rezerv Varlıklar (net)	4.423	13.964	-7.925	-	1.441
Net Hata ve Noksan	5.473	10.208	24.347	138,5	21.274

Kaynak: TCMB, Datastream

Türkiye Ekonomisi - Bütçe Dengesi

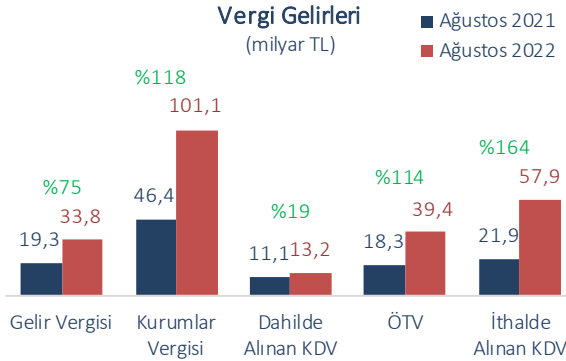
Merkezi yönetim bütçesi Ağustos'ta 3,6 milyar TL fazla verdi.

Ağustos ayında merkezi yönetim bütçe harcamaları önceki yıla kıyasla %186 oranında genişleyerek 302 milyar TL oldu. Harcamalardaki yüksek artışa rağmen bütçe gelirlerinin yıllık bazda %108,8 oranında artarak 306 milyar TL düzeyine ulaşmasıyla merkezi yönetim bütçesi 3,6 milyar TL fazla verdi. Faiz dışı fazla ise yıllık bazda %51,9 oranında daralarak 26,2 milyar TL oldu.

Yılın ilk sekiz aylık döneminde bütçe gelirleri genel olarak güçlü bir performans sergiledi. Bu dönemde, bütçe gelirleri bir önceki yılın aynı dönemine göre 2 katına çıkarken, bütçe harcamalarındaki artış %90,7 ile gelirlerdeki artışın gerisinde kaldı. Böylece, 2021 yılının ilk sekiz ayında 37,5 milyar TL açık veren merkezi yönetim bütçesi bu yılın aynı döneminde 33,1 milyar TL fazla verdi. Bu dönemde faiz dışı fazla da 200 milyar TL düzeyini aştı.

Kurumlar vergisi ve ithalde alınan KDV gelirlerinde artış...

Ağustos ayında kurumlar vergisinden elde edilen gelirlerdeki artış, bu dönemde vergi gelirlerinde kaydedilen %107,3'lük genişlemeye 41,7 puan katkı sağladı. TL'deki değer kaybı ve dış ticaret hacmindeki genişleme nedeniyle yıl genelinde yüksek seyrini koruyan ithalde alınan KDV gelirleri Ağustos'ta da yıllık bazda %164,4 oranında genişleyerek vergi gelirlerindeki yükselişe 27,5 puan katkı sağladı. Bu dönemde, motorlu taşıtlar ile petrol ve doğalgaz ürünlerinden alınan ÖTV gelirleri de vergi gelirlerindeki artışa yaklaşık 10,9 puan katkı sağladı.

Böylece, kurumlar vergisi, ithalde alınan KDV, motorlu taşıtlar ile petrol ve doğalgaz ürünlerinden alınan ÖTV gelirleri Ağustos ayında toplam vergi gelirlerinde kaydedilen artışın yaklaşık 4'te 3'ünü oluşturdu.

Ağustos'ta KİT'lere yönelik 50,3 milyar TL borç aktarımı yapıldı.

Ağustos ayında bütçe giderlerindeki genişlemede faiz dışı harcamalardaki %203,9'lük artış belirleyici oldu. Bu dönemde faiz giderlerindeki artışın %65,8 ile gerçekleşen enflasyonun altında kalmış olması bütçe performansını olumlu yönde etkiledi. Böylece, Ağustos 2021'de toplam harcamaların %12,9'unu oluşturan faiz giderlerinin bütçe harcamalarındaki payı Ağustos 2022'de %7,5'e geriledi.

Ağustos'ta bütçe harcamalarının yaklaşık üçte birini oluşturan cari transferler kaleminde yıllık bazda %144,2 oranında yükseliş kaydedildi. Bu gelişmede, sağlık, emeklilik ve sosyal yardım giderlerindeki artışın yanı sıra KKM kapsamında yapılan 15 milyar TL'lik harcama da etkili oldu. Böylece, Mart-Ağustos dönemi için KKM hesaplarına ilişkin giderler 75,6 milyar TL düzeyine ulaştı.

Yılın ilk yedi ayında KİT'lere yönelik iç borç aktarımları 87,6 milyar TL olurken, sadece Ağustos ayında bu kaleminde 50,3 milyar TL tutarında harcama kaydedildi. Bu tutarın 26 milyar TL'si BOTAŞ'a aktarıldı. Yılın ilk 8 ayı itibarıyla ilgili kuruma aktarılan toplam kaynak, transferler dahil olmak üzere 100 milyar TL'yi aştı.

Beklentiler...

Merkezi Yönetim Bütçe göstergeleri vergi gelirlerindeki artışın da desteğiyle Ağustos ayında olumlu bir görünüm sergiledi. Öte yandan, ekonomik aktivitede öncü göstergelerin işaret ettiği yavaşlamanın yılın kalanında vergi gelirlerindeki artışını sınırlandırabileceğini düşünüyoruz. KİT'lere yönelik kaynak aktarımları ile KKM hesaplarına ilişkin harcamaların da önümüzdeki dönemde bütçe performansı üzerinde baskı yaratabileceğini değerlendiriyoruz. 4 Eylül tarihinde yayımlanan 2023-2025 dönemine ilişkin Orta Vadeli Programda 2022 yılı bütçe hedefleri, harcamalar tarafında 302 milyar TL, gelirler tarafında da 119 milyar TL yukarı yönde güncellendi. Böylece, 2022 yılı bütçe açığı hedefi de 278,4 milyar TL'den 461,2 milyar TL'ye revize edildi.

Merkezi Yönetim Bütçesi

(milyar TL)

	Ağustos			Ocak-Ağustos			2022 Bütçe Hedefi	OVP Tahmini	Gerç./OVP Tahmini (%)
	2021	2022	Değ. (%)	2021	2022	Değ. (%)			
Harcamalar	105,7	302,3	186,0	910,1	1.735,2	90,7	2.831,5	3.133,7	55,4
Faiz Harcamaları	13,7	22,6	65,8	128,2	174,0	35,8	329,8	329,8	52,8
Faiz Dışı Harcamalar	92,0	279,7	203,9	782,0	1.561,2	99,6	2.501,7	2.803,9	55,7
Gelirler	146,5	305,9	108,8	872,6	1.768,3	102,6	2.553,1	2.672,5	66,2
Vergi Gelirleri	131,1	271,9	107,3	712,8	1.474,5	106,9	2.186,0	2.269,6	65,0
Diğer Gelirler	15,4	34,1	121,0	159,8	293,8	83,8	367,1	402,9	72,9
Bütçe Dengesi	40,8	3,6	-91,2	-37,5	33,1	-	-278,4	-461,2	-
Faiz Dışı Denge	54,5	26,2	-51,9	90,7	207,1	128,5	51,4	-131,4	-

Not: Rakamlar yuvarlamalardan ötürü toplamı vermeyebilir.

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı, Datastream

Türkiye Ekonomisi - Enflasyon

Eylül'de aylık TÜFE artışı %3,08 oldu.

TÜİK tarafından açıklanan verilere göre, Eylül'de tüketici fiyatları aylık bazda %3,08 ile %3,80 düzeyindeki piyasa beklentilerinin altında artış kaydetti. Bu dönemde yurt içi ÜFE (Yİ-ÜFE) de %4,78 yükseldi.

Eylül (değişim %)	TÜFE		Yurt İçi ÜFE	
	2021	2022	2021	2022
Aylık	1,25	3,08	1,55	4,78
Yılsonuna Göre	13,04	52,40	30,50	82,45
Yıllık	19,58	83,45	43,96	151,50
Yıllık Ortalama	16,42	59,91	33,83	114,02

Yıllık TÜFE enflasyonu %83,45'e çıktı.

Yıllık TÜFE enflasyonu Eylül ayında yükselişini sürdürerek %83,45 ile Temmuz 1998'den bu yana en yüksek düzeyine ulaştı. Yİ-ÜFE de yükseliş eğilimini koruyarak Eylül'de yıllık bazda %151,5 ile son 28 yılın en hızlı artışını kaydetti. Yİ-ÜFE ile TÜFE enflasyonu arasında 68,1 puan düzeyine yükselen fark tüketici fiyatları üzerindeki maliyet baskısının artarak devam ettiğine işaret etti.

Konut grubu TÜFE artışında öne çıktı.

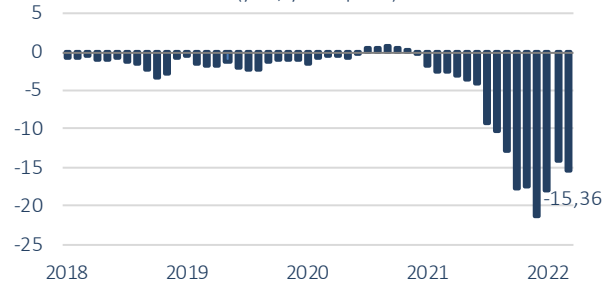
Eylül ayında ana harcama gruplarının tümünde fiyatlar aylık bazda yükseliş kaydetti. Bu dönemde en yüksek artış doğal gaz ve elektrik tarifelerinde Eylül ayı başında yapılan güncellenmenin etkisiyle fiyatların aylık bazda %9,99 yükseldiği konut grubunda yaşandı. Konut grubu aynı zamanda 1,45 puan ile aylık enflasyona en yüksek katkıda bulunan grup oldu. Fiyatların aylık bazda %1,97 arttığı gıda ve alkolsüz içecekler grubu da aylık enflasyonu 52 baz puan ile en çok arttıran ikinci grup oldu. Eğitim grubunda fiyatlar üniversite eğitim ücretlerindeki artış paralelinde aylık bazda %6,99 yükselirken, söz konusu grup aylık TÜFE enflasyonuna 12 baz puan katkı sağladı.

Yıllık fiyat artışları incelendiğinde, harcama grupları içinde en yüksek artışın %117,66 ile ulaştırma grubunda kaydedildiği görüldü. Ulaştırma fiyatlarının %93,05 arttığı gıda ve alkolsüz içecekler grubu izledi. Eylül ayında, söz konusu iki grup yıllık TÜFE enflasyonunu toplamda 40,79 puan arttırdı.

Çekirdek enflasyon göstergeleri...

Eylül ayında B (işlenmemiş gıda ürünleri, enerji, alkollü içkiler ve tütün ile altın hariç TÜFE) ve C (enerji, gıda ve alkolsüz içecekler, alkollü içkiler ile tütün ve altın hariç TÜFE) çekirdek enflasyon göstergelerindeki yıllık artışlar sırasıyla %74,63 ve %68,09 oldu. Söz konusu endekslerdeki yıllık artış devam ederken endekslerdeki aylık artış Ekim 2021'den bu yana en yavaş düzeyinde gerçekleşti.

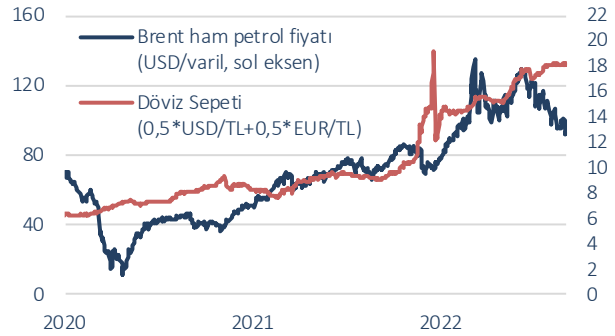
Çekirdek Enflasyon (C) ile Manşet Enflasyon Arasındaki Fark (yıllık, yüzde puan)

Yİ-ÜFE'deki artış küresel resesyon endişeleri sınırlandırdı.

Küresel ekonomiye ilişkin artan resesyon endişelerinin Eylül ayında emtia fiyatları üzerinde oluşturduğu baskı Yİ-ÜFE artışına olumlu yansdı. Bu dönemde fiyatlar ham petrol ve doğalgaz, metal cevherleri ile kok ve rafine petrol ürünleri sektörlerinde Ağustos ayına kıyasla geriledi. Öte yandan, diğer tüm alt sektörlerde üretici fiyatlarının aylık bazda yükseliş kaydettiği görüldü. Yurt içinde fiyat düzenlemelerinin etkisiyle aylık bazda fiyatların %16,8 yükseldiği elektrik, gaz üretim ve dağıtım grubu aylık Yİ-ÜFE artışına 2,37 puan ile en fazla katkı yapan sektör oldu. Bu dönemde, fiyatların %3,5 arttığı gıda grubu da üretici enflasyonunu aylık bazda 71 baz puan yukarı çekti.

Petrol Fiyatları ve Döviz Sepeti

Eylül ayı itibarıyla 29 sektörün 18'inde yıllık fiyat artışları %100'ü aşarken, Yİ-ÜFE'de en hızlı yıllık artış %416,6 ile yine elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme alt grubunda kaydedildi. Bu dönemde gıda ile elektrik, gaz üretim ve dağıtım sektörleri Yİ-ÜFE'deki yıllık artışa toplamda 62,52 puan katkıda bulundu.

Beklentiler...

Eylül ayında yıllık üretici ve tüketici enflasyonu arasındaki makasın açılmaya devam etmesi önümüzdeki dönemde TÜFE üzerindeki maliyet baskısının devam edeceğine işaret ediyor. Ayrıca, Fed'in parasal sıkılaştırma adımlarına güçlü bir şekilde devam edeceği beklentisiyle doların küresel ölçekte değer kazanması da enflasyon üzerinde yukarı yönlü baskı yaratan bir unsur olarak öne çıkıyor.

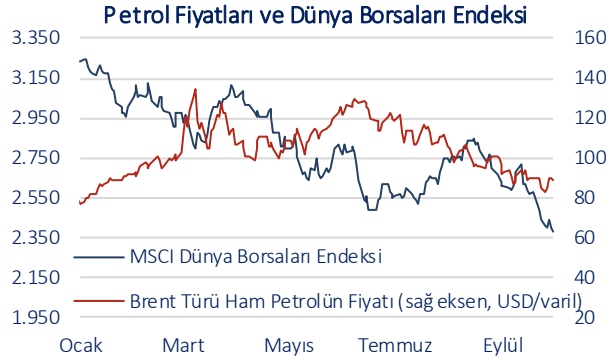
Finansal Piyasalar ve TCMB

	31.Ağu	30.Eyl	Değişim
5-Y CDS Primi (baz puan)	772	774	3 bp ▲
2-Y Gösterge Tahvil Faizi	%14,58	%15,06	48 bp ▲
BIST-100	3.171	3.180	%0,3 ▲
USD/TL	18,1868	18,5000	%1,7 ▲
EUR/TL	18,2946	18,1329	-%0,9 ▼
Döviz Sepeti*	18,2407	18,3165	%0,4 ▲

(*) (0,5 USD/TL + 0,5 EUR/TL)

Küresel piyasalar...

Başlıca merkez bankalarının enflasyonist baskılarla mücadele etmek adına attıkları adımlar ve verdikleri mesajların yanı sıra küresel ekonomik aktiviteye ilişkin endişeler Eylül ayında piyasaların seyri üzerinde belirleyici olmaya devam etti. ABD doları, devam eden faiz artırımlarına ve Fed yetkililerinin parasal sıkılaşmaya ilişkin verdikleri kararlı mesajlara bağlı olarak diğer başlıca para birimleri karşısında hızlı biçimde değer kazanarak 20 yıldan uzun süren zirvesine çıktı. Söz konusu gelişmeler küresel piyasalar üzerindeki satış baskısının devam etmesine neden oldu.

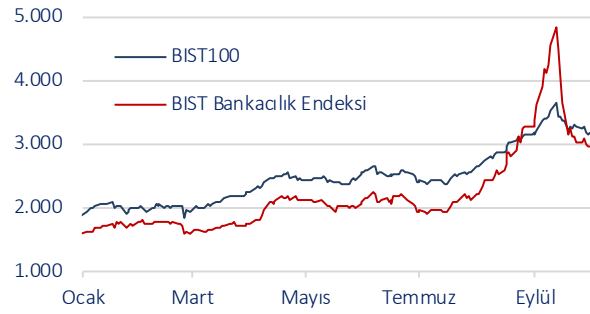
TCMB politika faizini %12 düzeyine indirdi.

TCMB, Ağustos ayının ardından Eylül ayında gerçekleştirdiği toplantısında da 100 baz puanlık indirimle giderek politika faizini %12 düzeyine çekti. Toplantı sonrasında yayımlanan metinde, öncü verilere göre üçüncü çeyrekte ekonomik aktivitedeki ivme kaybının azalan küresel talebin etkisiyle devam ettiğinin altı çizildi. Bununla birlikte TCMB, sanayi üretiminde yakalanan ivmenin ve istihdamdaki artış eğiliminin sürdürülmesi açısından finansal koşulların destekleyici olmasının gerekliliğine vurgu yaptı. Kredilerin büyüme hızının ve erişilen finansman kaynaklarının amacına uygun şekilde kullanılmasının yakından takip edildiğini de belirten TCMB, parasal aktarım mekanizmasının etkinliğini destekleyecek araçların güçlendirilmeye devam edileceğini ifade etti.

Yurt içi piyasalar...

Yurt içinde hisse senedi piyasaları Eylül ayı içinde oldukça dalgalı bir görünüm sergiledi. Ağustos ayı boyunca güçlü bir görünüm sergileyen BIST bankacılık endeksindeki yükseliş Eylül ayının ilk yarısında hızlanarak sürdü. 12 Eylül itibarıyla Ağustos sonuna kıyasla %47,6 artan BIST bankacılık endeksi ilerleyen günlerde gelen yoğun satışlarla Eylül'ü aylık bazda %9,7 kayıpla tamamladı. Bankacılık endeksindeki hareketin etkisiyle ay ortasına dek yükselerek 12 Eylül'de 3.715 ile tarihi yüksek düzeye çıkan BIST-100 endeksi de izleyen günlerde kazanımlarını geri vererek Eylül ayını %0,3'lük sınırlı bir yükselişle 3.180 puandan tamamladı.

BIST-100 ve BIST Bankacılık Endeksi

Hisse senedi piyasasındaki yüksek oynaklığa karşın TL Eylül ayında önceki aylara kıyasla nispeten sakin bir görünüm sergiledi. Bununla birlikte, ABD dolarının küresel piyasalarda hızla değerlenmesinin de etkisiyle Eylül ayı içinde yeni tarihi seviyeleri gören USD/TL aylık bazda %1,7 yükseldi. EUR/TL ise, EUR/USD paritesindeki gelişmelerin etkisiyle Eylül ayını %0,9'luk kayıpla tamamladı. Diğer taraftan, TCMB'nin devam eden faiz indirimlerine karşın 2 yıl vadeli gösterge tahvilin bileşik faizi Eylül ayını 48 baz puanlık artışla %15,06 düzeyinden kapattı.

Piyasanın yılsonu enflasyon beklentisi %67,73'e geriledi.

TCMB'nin Eylül ayı Piyasa Katılımcıları Anketi'nin sonuçlarına göre, bir önceki anket döneminde %70,6 olan yılsonu enflasyon beklentisi %67,73'e, 12 ay sonrasına ilişkin TÜFE artışı beklentisi de %41,99'dan %36,74 düzeyine geriledi. Ankete göre 2022 yılına ilişkin GSYH büyüme tahmini %3,7'den %4,8'e çıkarken, cari açık beklentisi 39,3 milyar USD'den 45,9 milyar USD'ye yükseldi.

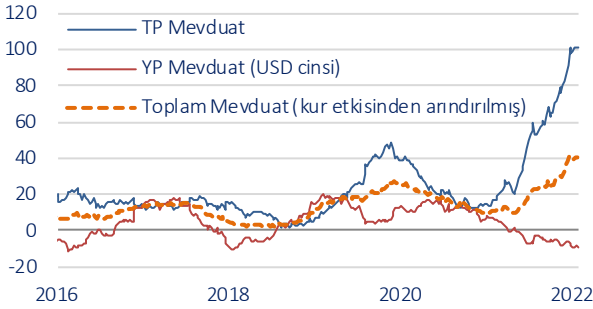
S&P'den not indirimi...

Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu S&P Türkiye'nin büyümeyi önceliklendiren gevşek para ve maliye politikasının yanı sıra düşük net döviz rezervi seviyesini gerekçe göstererek kredi notunu "B+"dan "B"ye indirdi. S&P not görünümünü ise "negatif"ten "durağan"a çevirdi.

Türkiye Ekonomisi - Bankacılık Sektörü

Mevduat hacmi 8 trilyon TL düzeyinde...

BDDK Haftalık Bülten verilerine göre, TP mevduat hacmi 23 Eylül itibarıyla yıllık bazda %100'ün üzerinde artış kaydederek 3,7 trilyon TL düzeyini aştı. USD bazında YP mevduat hacmindeki yıllık düşüş 23 Eylül itibarıyla %9,3 düzeyinde gerçekleşirken, YP mevduat hacmi 234 milyar USD oldu. Böylece, toplam mevduat hacmi 23 Eylül itibarıyla yıllık bazda %94,3 artış sergileyerek 8 trilyon TL'ye ulaştı. Bu dönemde toplam mevduat hacmindeki kur etkisinden arındırılmış yıllık artış hızlanarak %40 düzeyinde gerçekleşti.

Mevduat Hacmi
(yıllık % değişim)

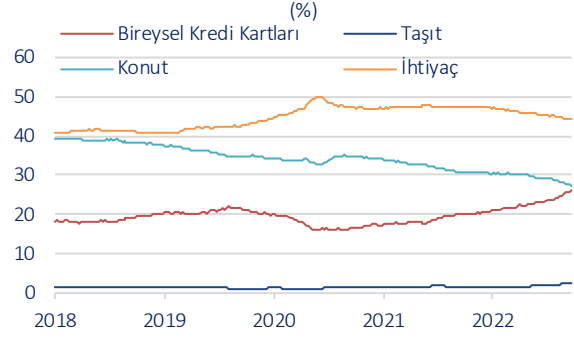
TP kredi hacmindeki yükseliş hız kazanıyor.

Mevduat hacmine kıyasla daha ılımlı bir yükseliş trendi sergileyen toplam kredi hacmindeki yıllık artış 23 Eylül itibarıyla %68,2 düzeyinde gerçekleşti. Böylece, toplam kredi hacmi 6,7 trilyon TL'yi aştı. Kur etkisinden arındırılmış yıllık kredi hacmi artışı ise bu dönemde %36,5 oldu. TP krediler 23 Eylül itibarıyla yıllık %67,6 artarken, USD bazında YP kredi hacmi yıllık bazda %18,8 ile 2002 yılından bu yana açıklanan veri setinin en hızlı düşüşünü kaydederek 133,8 milyar USD düzeyine indi.

Tüketici kredilerindeki zayıflık sürüyor.

Tüketici kredileri 23 Eylül itibarıyla yıllık bazda %30,5 ile TÜFE enflasyonunun oldukça altında genişleyerek reel bazda daraldı. Diğer taraftan, bireysel kredi kartı bakiyesindeki yıllık genişleme %82,4 ile tarihi yüksek düzeye ulaşırken bireysel kredi kartlarının toplam bireysel kredilerin (tüketici kredileri ve bireysel kredi kartları) içindeki payı 2020 yılının ortasından itibaren belirgin biçimde artarak %16'dan %26'ya yükseldi. Türlerine göre tüketici kredilerindeki değişime bakıldığında araç fiyatlarındaki artışın da desteğiyle taşıt kredilerindeki yıllık artış oranı 23 Eylül itibarıyla %111,8'e ulaştı. Konut ve ihtiyaç kredilerindeki artış oranları ise sırasıyla %25,4 ve %31,1 oldu.

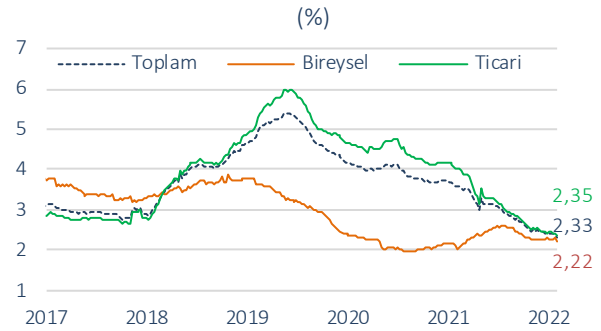
Bireysel Finansmanın Dağılımı

Takipteki alacaklar oranı %2,33 düzeyinde...

Takipteki alacaklar oranı kredi hacmindeki genişlemenin de etkisiyle gerilemeye devam ederek 23 Eylül itibarıyla %2,33 ile tarihi düşük seviyeye geriledi. Söz konusu oran bireysel kredilerde %2,22, ticari kredilerde %2,35 olarak gerçekleşti.

Takipteki Alacaklar Oranı

Yabancı para net genel pozisyonu...

Yabancı para net genel pozisyonu 23 Eylül itibarıyla bilanço içi kalemlerde (-)30.358 milyon USD, bilanço dışında (+)34.898 milyon USD oldu. Böylece, bankacılık sektörü yabancı para net genel pozisyonu (+)4.540 milyon USD düzeyinde gerçekleşti.

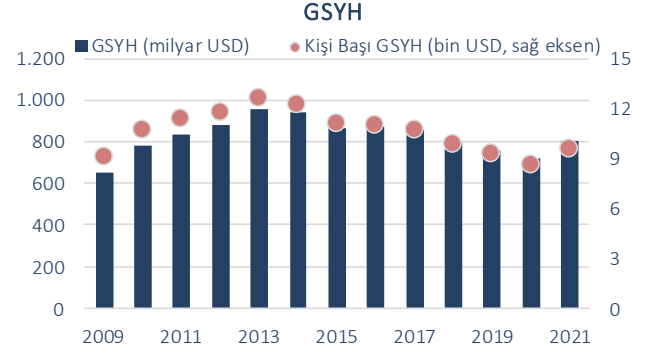
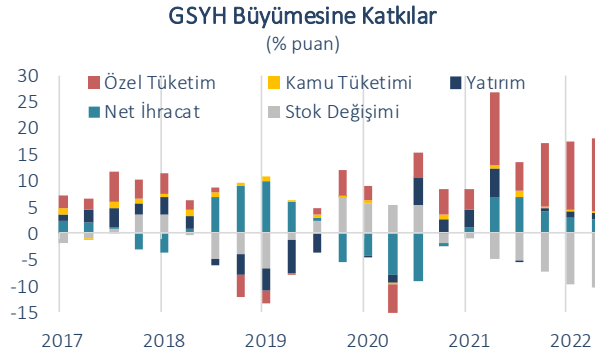
Genel Değerlendirme

Küresel ölçekte devam eden enflasyonist baskılar karşısında başlıca merkez bankalarının para politikalarında sıkılaştırma adımlarını hızlandırdığı gözleniyor. Eylül ayında Fed ve ECB politika faizlerinde 75'er baz puanlık artırıma giderken, resesyon endişelerine rağmen faiz artışlarına önümüzdeki dönemde de devam edileceği yönündeki açıklamaları küresel finansal piyasalardaki volatilitenin sürmesine neden oluyor. Bu ortamda ABD doları değer kazanmaya devam ederken, küresel hisse senedi ve tahvil piyasalarının baskı altında kaldığı görülüyor.

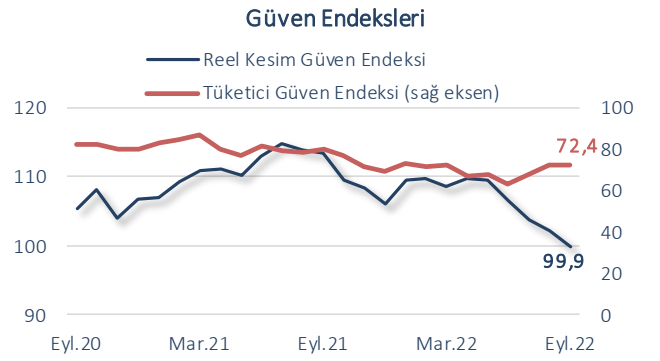
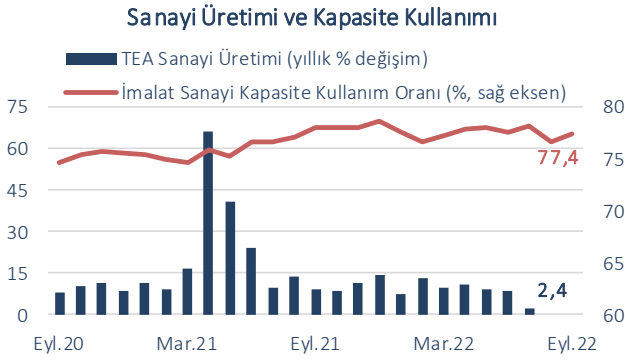
Öte yandan önde gelen merkez bankalarının güçlü bir parasal sıkılaştırma sürecine girmesi ve jeopolitik gelişmelerin yarattığı arz yönlü kesintiler küresel ölçekte resesyon endişelerinin ağırlık kazanmasına neden oluyor. Bu çerçevede OECD, Eylül ayı güncellemesinde Avrupa ekonomisinin Rusya'dan gaz tedarikinde yaşayacağı olası kesintilerin yaratabileceği aşağı yönlü risklere vurgu yaparak küresel büyüme beklentilerinde aşağı yönlü revizyona gitti. Enflasyon göstergelerinde küresel ölçekte yaşanan yükselişin tüketim harcamaları üzerinde yarattığı zayıflamaya bağlı olarak PMI verileri imalat ve hizmet sektörlerinde aktivitenin baskı altında kaldığına işaret ederken, Eylül ayında bazı Avrupa ülkelerinin hanehalkını ve şirketleri yüksek enerji maliyetlerine karşı korumak adına açıkladıkları destek paketleri takip edildi.

Yurt içinde üçüncü çeyreğe ilişkin öncü göstergeler ekonomik aktivitede ivme kaybı yaşandığına işaret ediyor. Sanayi üretiminin Haziran 2020'den bu yana en zayıf yıllık artışını sergilediği Temmuz ayında perakende satış hacmi de son iki yılın en yavaş artışını kaydederek talep koşullarında zayıflama sinyali verdi. İmalat sanayii PMI verisi Eylül ayında sektörde daralmanın yedinci ayına taşındığını gösterirken, endeksin alt kalemlerinden istihdamın son 28 aydır ilk kez azalması da dikkat çekti. Yurt içi ve yurt dışı talep koşulları ve başta enerji olmak üzere emtia fiyatlarındaki hareketlerin yanı sıra ABD dolarının seyri yurt içinde enflasyon, cari denge ve bütçe dengesi göstergeleri açısından yakından takip edilmeye devam edilecek.

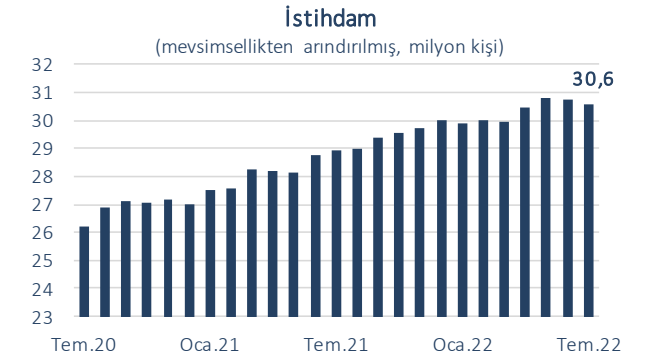
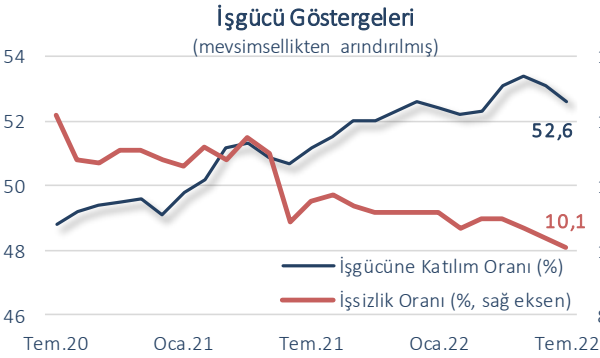
Büyüme

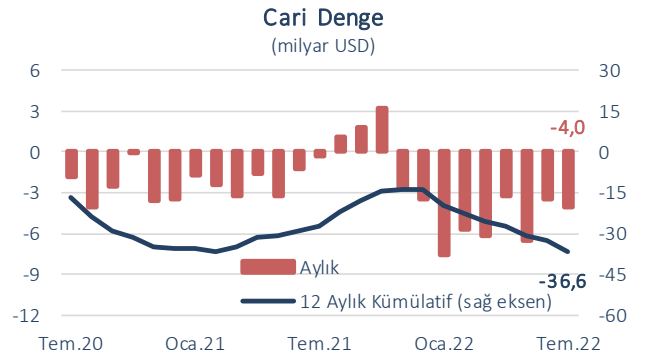
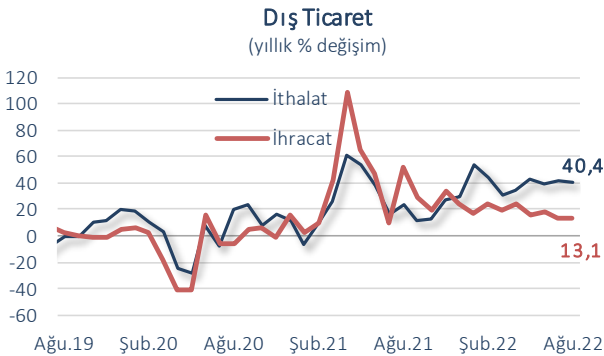
Öncü Göstergeler

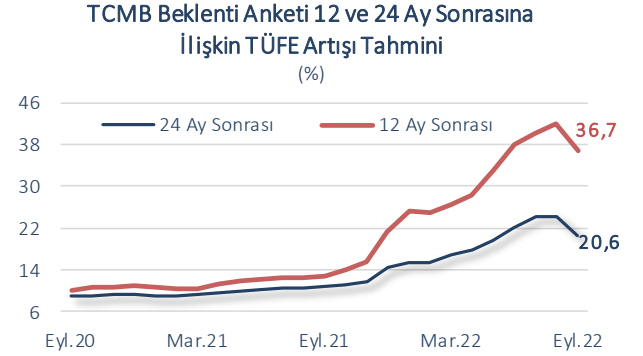
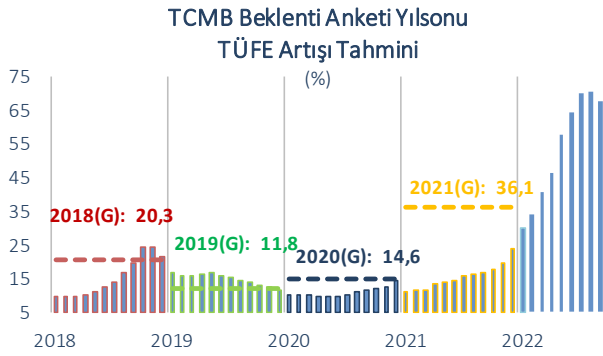
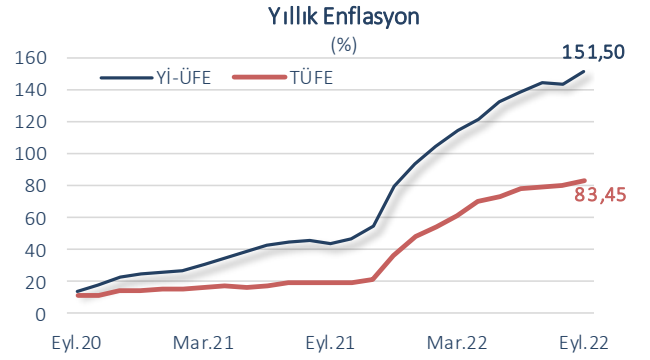
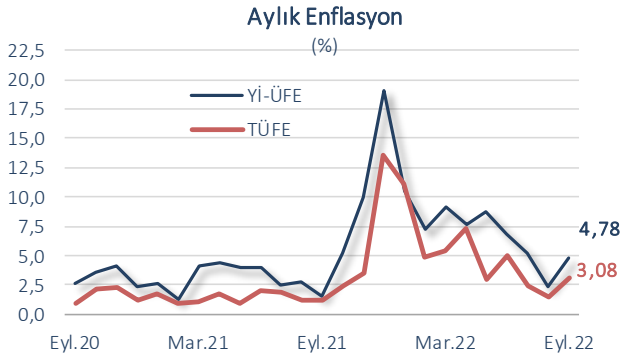
İşgücü Piyasaları

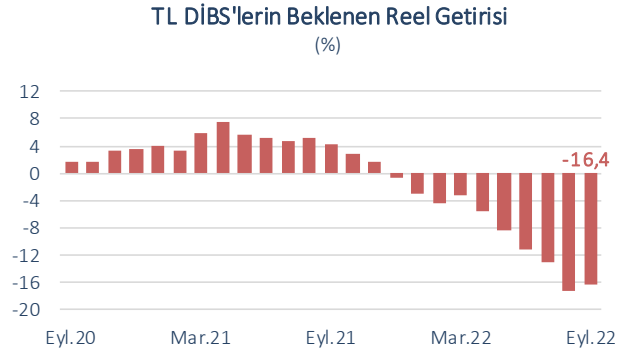
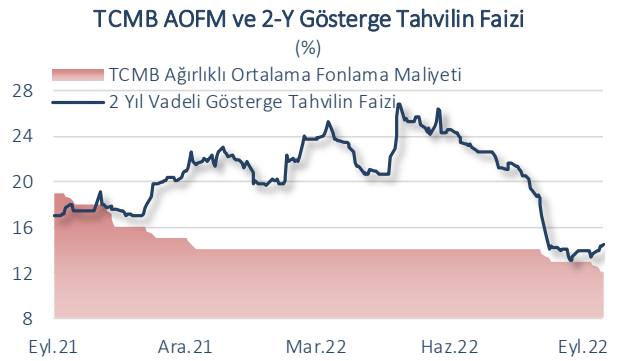
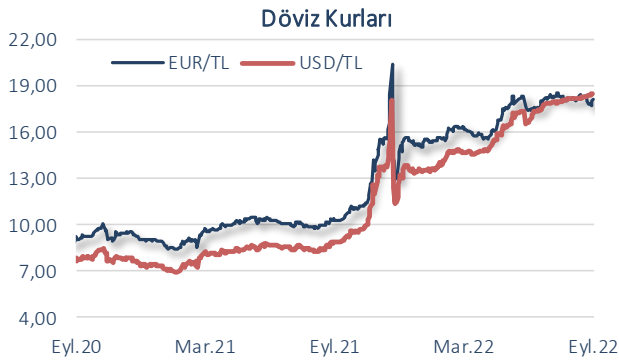
Dış Ticaret ve Ödemeler Dengesi

Enflasyon Göstergeleri

Döviz ve Tahvil Piyasaları

Türkiye Ekonomisi - Makroekonomik Göstergeler

Büyüme	2017	2018	2019	2020	2021	Ç1-22	Ç2-22	
GSYH (milyar USD)	859	797	760	717	807	181	219	
GSYH (milyar TL)	3.134	3.759	4.312	5.048	7.249	2.508	3.419	
Büyüme Oranı (%)	7,5	3,0	0,8	1,9	11,4	7,5	7,6	
Enflasyon (%)						Tem.22	Ağu.22	Eyl.22
TÜFE (yıllık)	11,92	20,30	11,84	14,60	36,08	79,60	80,21	83,45
Yurt İçi ÜFE (yıllık)	15,47	33,64	7,36	25,15	79,89	144,61	143,75	151,50
Mevsimsellikten Arındırılmış İşgücü Piyasası Verileri						May.22	Haz.22	Tem.22
İşsizlik Oranı (%)	9,9	12,7	13,4	12,8	11,2	10,7	10,4	10,1
İşgücüne Katılım Oranı (%)	52,8	53,2	52,6	49,1	52,6	53,4	53,1	52,6
Döviz Kurları						Tem.22	Ağu.22	Eyl.22
TÜFE Bazlı Reel Efektif Döviz Kuru	86,3	76,3	76,1	62,0	47,8	53,9	52,8	
USD/TL	3,79	5,32	5,95	7,43	13,28	17,92	18,19	18,54
EUR/TL	4,55	6,08	6,68	9,09	15,10	18,27	18,30	18,16
Döviz Sepeti (0,5*EUR+0,5*USD)	4,17	5,70	6,32	8,26	14,19	18,09	18,25	18,35
Dış Ticaret Dengesi ⁽¹⁾ (milyar USD)						Haz.22	Tem.22	Ağu.22
İhracat	164,5	177,2	180,8	169,6	225,2	246,1	248,2	250,7
İthalat	238,7	231,2	210,3	219,5	271,4	322,6	331,2	340,6
Dış Ticaret Dengesi	-74,2	-54,0	-29,5	-49,9	-46,2	-76,5	-82,9	-89,8
Karşılama Oranı (%)	68,9	76,6	86,0	77,3	83,0	76,3	75,0	73,6
Ödemeler Dengesi ⁽¹⁾ (milyar USD)						May.22	Haz.22	Tem.22
Cari İşlemler Dengesi	-40,9	-21,7	5,3	-35,5	-13,6	-30,6	-32,9	-36,6
Finans Hesabı	-49,7	1,1	5,1	-39,5	-6,5	-12,1	-13,8	-15,4
Doğrudan Yatırımlar (net)	-8,5	-8,9	-6,6	-4,6	-7,4	-7,6	-7,7	-6,7
Portföy Yatırımları (net)	-24,4	0,9	2,8	9,6	-0,8	7,9	12,6	15,2
Diğer Yatırımlar (net)	-8,5	19,4	2,6	-12,6	-21,7	-27,0	-22,4	-25,3
Rezerv Varlıklar (net)	-8,2	-10,4	6,3	-31,9	23,3	14,5	3,7	1,4
Net Hata ve Noksan	-8,8	22,7	-0,3	-3,9	7,1	18,6	19,2	21,3
Cari İşlemler Açığı/GSYH (%)	-4,8	-2,7	0,7	-5,0	-1,7	-	-	-
Bütçe Gerçekleşmeleri ⁽²⁾⁽³⁾ (milyar TL)						Haz.22	Tem.22	Ağu.22
Harcamalar	678,3	830,8	1000,0	1203,7	1599,6	1171,9	1432,9	1735,2
Faiz Harcamaları	50,2	74,0	99,9	134,0	180,9	134,7	151,3	174,0
Faiz Dışı Harcamalar	628,0	756,8	900,1	1069,8	1418,8	1037,2	1281,5	1561,2
Gelirler	630,5	758,0	875,3	1028,4	1407,4	1265,4	1462,4	1768,3
Vergi Gelirleri	536,6	621,5	673,9	833,3	1164,8	1033,8	1202,6	1474,5
Bütçe Dengesi	-47,8	-72,8	-124,7	-175,3	-192,2	93,6	29,5	33,1
Faiz Dışı Denge	8,9	1,1	-24,8	-41,3	-11,4	228,2	180,9	207,1
Bütçe Dengesi/GSYH (%)	-1,5	-1,9	-2,9	-3,5	-2,7	-	-	-
Merkezi Yönetim Toplam Borç Stoku (milyar TL)						Haz.22	Tem.22	Ağu.22
İç Borç Stoku	535,4	586,1	755,1	1060,4	1.321,2	1.610,8	1.676,2	1.689,5
Dış Borç Stoku	341,0	481,0	574,0	752,5	1426,5	1820,3	1944,5	1961,9
Toplam Borç Stoku	876,5	1067,1	1.329,1	1.812,8	2.747,7	3.431,1	3.620,7	3.651,4

(1) 12 aylık kümülatif

(2) Yılbaşından itibaren kümülatif

(3) Veriler Merkezi Yönetim Bütçesi'ne göre.

Türkiye Ekonomisi - Bankacılık Genel Görünümü

BDDK Tarafından Açıklanan Aylık Bülten Verilerine Göre Bankacılık Sektörü

(milyar TL)	2017	2018	2019	2020	2021	Tem.22	Ağu.22	Değişim ⁽¹⁾
AKTİF TOPLAMI	3.258	3.867	4.491	6.106	9.215	12.304	12.699	37,8
Krediler	2.098	2.394	2.656	3.576	4.901	6.512	6.661	35,9
TP Krediler	1.414	1.439	1.642	2.353	2.832	3.981	4.168	47,1
Pay (%)	67,4	60,1	61,8	65,8	57,8	61,1	62,6	-
YP Krediler	684	956	1.015	1.224	2.069	2.531	2.493	20,5
Pay (%)	32,6	39,9	38,2	34,2	42,2	38,9	37,4	-
Takipteki Alacaklar (brüt)	64,0	96,6	150,8	152,6	160,1	162,2	163,4	2,0
Takipteki Alacaklar Oranı (%)	3,0	3,9	5,3	4,1	3,2	2,4	2,4	-
Menkul Değerler	401	477	660	1.022	1.476	2.037	2.079	40,9
PASİF TOPLAMI	3.258	3.867	4.491	6.106	9.215	12.304	12.699	37,8
Mevduat	1.711	2.036	2.567	3.455	5.303	7.458	7.739	45,9
TP Mevduat	955	1.042	1.259	1.546	1.880	3.248	3.477	84,9
Pay (%)	55,8	51,2	49,0	44,7	35,5	43,6	44,9	-
YP Mevduat	756	994	1.308	1.909	3.423	4.210	4.262	24,5
Pay (%)	44,2	48,8	51,0	55,3	64,5	56,4	55,1	-
İhraç Edilen Menkul Kıymetler	145	174	194	224	310	335	340	9,6
Bankalara Borçlar	475	563	533	658	1.048	1.369	1.386	32,2
Repodan Sağlanan Fonlar	99	97	154	255	587	522	455	-22,4
ÖZKAYNAKLAR TOPLAMI	359	421	492	600	714	1.048	1.144	60,2
Net Dönem Kârı/Zararı	48,6	54,1	49,0	58,5	93,0	207,9	252,2	-
RASYOLAR (%)								
Krediler/GSYH	67,0	63,7	61,5	70,9	68,0			
Krediler/Aktifler	64,4	61,9	59,1	58,6	53,2	52,9	52,5	-
Menkul Kıymet/Aktifler	12,3	12,4	14,7	16,7	16,0	16,6	16,4	-
Mevduat/Pasifler	52,5	52,6	57,1	56,6	57,5	60,6	60,9	-
Krediler/Mevduat	122,6	117,6	103,5	103,5	92,4	87,3	86,1	-
Sermaye Yeterliliği	16,9	17,3	18,4	18,7	18,4	18,0	18,7	-

(1) Yılsonuna göre % değişim

Kaynak: BDDK, TÜİK

Bütün yayınlarımıza <https://ekonomi.isbank.com.tr> adresinden erişebilirsiniz.**YASAL UYARI**

Bu rapor Bankamız uzmanları tarafından güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen bilgiler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır ve hiçbir şekilde finansal enstrümanların alım veya satımı konusunda tavsiye veya finansal danışmanlık hizmeti sağlanması olarak yorumlanmamalıdır. Bu raporda yer verilen görüş ve değerlendirmeler, hiçbir şekilde Türkiye İş Bankası A.Ş.'nin kurumsal yaklaşımını yansıtmamakta olup, raporu kaleme alan uzmanların kişisel görüş ve değerlendirmeleridir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgi, görüş ve değerlendirmelerin doğru, değişmez ve eksiksiz olması konusunda herhangi bir şekilde garanti vermemektedir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgilerde herhangi bir bildirimde bulunmaksızın değişiklik yapma hakkına sahiptir. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Türkiye İş Bankası A.Ş. hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir.

İşbu rapor üzerinde Bankamızın telif hakkı olup, Bankamızın yazılı izni alınmaksızın herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir amaçla, kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya yayımlanamaz. Tüm haklarımız saklıdır.